

# ARTA RĂZBOIULUI ÎN DECENIUL OPT – CENACLUL DE LUNI ȘI EUGEN BARBU

Cartea lui Cosmin Ciotloș\*, *Cenaclul de Luni. Viața și opera* este, după cum indică și titlul călinescian, o lucrare de istorie literară. O excelentă lucrare de istorie literară, cu o documentație minuțioasă, demonstrație fluentă a ideilor și subtilitate în interpretarea textelor.

Evocarea unor portrete literare completată de o atentă datare a poemelor – realizând o fenomenologie literară, istoria oficială întregită de date de arhivă, toate aceste elemente stau mărturie pentru seriozitatea cercetătorului Cosmin Ciotloș.

Însă, dacă acribia cercetătorului Cosmin Ciotloș nu putea fi pusă la îndoială, arta evocării, felul în care readuce la viață o perioadă intensă și contradictorie din literatura română constituie un merit aparte. Elementul de noutate, care oferă o altă perspectivă asupra „vieții și operei” Cenaclului de Luni este evocarea nu numai a vocilor prietene ci și a dușmanilor, a detractorilor înverșunați.

Printre aceștia – chiar în fruntea lor – s-a aflat Eugen Barbu și revista pe care o conducea, „Săptămâna”, cu rubrica „La judecata de apoi a poezilor”. Reclamând lipsa de vigilență a editurilor, atacurile lui Eugen Barbu aveau să blocheze sau să amâne unele debuturi. Atrăgând atenția asupra grupului literar, pe un ton conspiraționist, „Săptămâna” va ajuta la desființarea Cenaclului de Luni.

„Dintr-o postură de intendent estetic, Eugen Barbu reclamă public editurile pentru lipsă de vigilență. Anunțul său nu are caracter direct politic [...] dar tonul panicard și jocul dezinvolt cu numerele mari instigă la măsuri de ordin politic. Numărul de poezi e prea mare, inutil de mare în comparație cu necesarul”, afirmă Barbu, reactivând imaginarea cetății asediate. Grupurile și grupările, echipele „...erau indezirabile pentru regimul ceaușist și pentru Cerberul acestuia, Securitatea. [...] Impresia de conjurație e livrată în doze mici, cu artă, s-ar putea spune, dacă arta nu ar servi cauze ignobile” (Cosmin Ciotloș, p.118).

Portretul lui Eugen Barbu, spirit revanșard, animat de complexe, ține nu doar de o minuțioasă documentare (Cosmin Ciotloș nu acuză gratuit și nu speculează, se bazează întotdeauna pe citate), ci de un spirit evocator aproape romanesc. Un roman, ținem să precizăm, întotdeauna susținut de istorie – literară sau nu – și de istoriografie. O tinerețe petrecută în sărăcie, complexul de bastard îl vor

transforma, ulterior, pe Eugen Barbu într-un ins avid de putere, revanșard. Ajuns la conducerea revistei „Săptămâna”, el se va preta la execuții literare și politice. În spatele revistei „Săptămâna” se afla Securitatea. Iar a fi subiectul criticilor respectivei reviste putea să ruineze viitorul unui tânăr scriitor.

Recomandăm insistent lectura acestor capitole celor ce cred că istoria celor ce au schimbat canonul poeziei românești a fost una senină; că s-au impus de la sine, luați în brațe de edituri și critică. Nu. În grup și individual, reprezentanții generației 80 au avut parte de hărțuiri ale Securității și cenzurii.

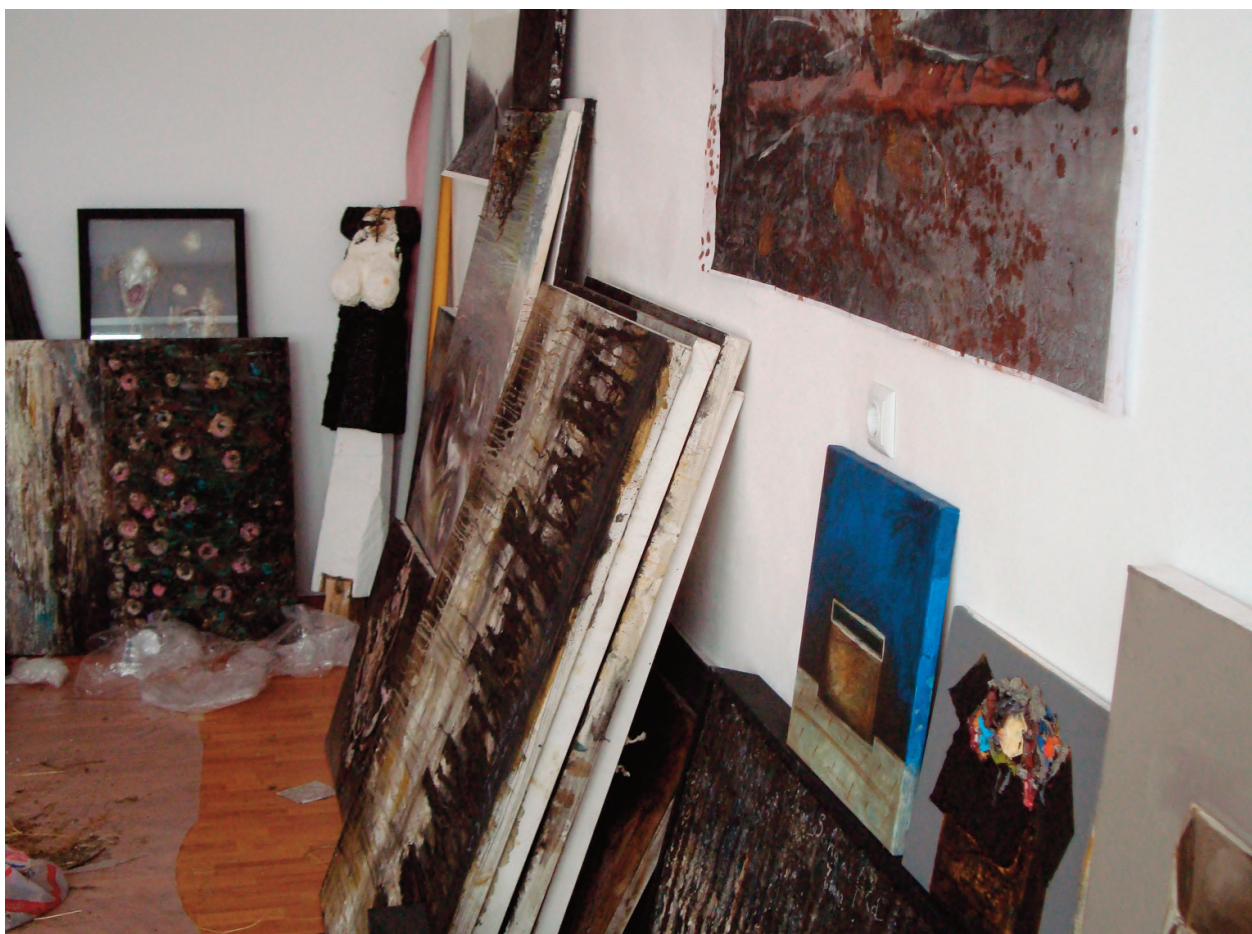
Paginile de istorie literară extrem de vie sunt realizate prin portretele bio-bibliografice ale membrilor Cenaclului de Luni, de la cei ce debutează în volumele *Aer cu diamante* și *Cinci*, până la spiritele cenacliste prin excelență, chiar dacă vin de la Cluj, precum Ion Mureșan, sau debutează mai târziu, pentru a scrie până în ziua de azi ca la Cenaclul de Luni, precum Daniel Pișcu.

Urmărim felul cum se configurează o solidaritate de grup studențesc, de la poza à la Beatles, de pe coperta volumului *Aer cu diamante*, la formațiunea de luptă împotriva „Săptămânii” – „Formăm testudo” este titlul alternativ al volumului. Vedem și înțelegem prietenia născută din dragostea pentru literatură, legată prin solidaritate camaraderescă în camerele de cămin studențesc, la cantină, la Facultatea de Litere sau la cules recolta patriei recunoscătoare.

Prietenia, dragostea pentru literatură care solidarizează, dincolo de limitele vieții, dincolo de moarte, în imperiul cartografiat al poeziei, redesenat până în zilele noastre de Romulus Bucur, de Daniel Pișcu. De Mircea Cărtărescu. O poezie unde îi vom regăsi mereu pe Traian T. Coșovei, pe Mariana Marin, pe Alexandru Mușina.

Lecție de istorie literară, cartea lui Cosmin Ciotloș se citește cu pasiune tocmai pentru că readuce literatura în drepturile ei și conferă locul ce i se cuvine generației din tulburatul deceniu opt.

Cu excelente analize vine autorul în exegeza operei Mariane Marin, ca personalitate aparte printre poezii ce au debutat la celebrul cenaclu, sau la aceea a lui Traian T. Coșovei. Sunt doar câteva recomandări dintr-un ansamblu



substanțial, care devine un reper absolut necesar în abordarea „vieții și opere” Cenaclului de Luni.

Discursul autorului este unul de istoric literar, nu de critic. Valorizează prin prezentarea datelor, nu prin judecăți de valoare. Prin punerea în scenă a citatelor înțelegem cum s-au coagulat anume fapte poetice într-un creuzet cultural care a schimbat canonul poeziei românești.

Forța de impact a unei poetici de grup, a unui „aer de familie” născut în jurul Cenaclului de Luni apare mai limpede astăzi, într-un arc peste timp, în comparație cu predecesorii, scriitorii din Generația 60. Alexandru Ivăsiuc spunea despre creatorii din generația sa că au fost „nevoiți să își inventeze măștrii”. În „obsedantul deceniu” cinci, dacă va fi existat vreun cenaclu universitar, el era, probabil, menit îndoctrinării ideologice. Cei ce încep să scrie într-o asemenea perioadă publică abia după 1965 și sunt individualități creatoare, cel mai adesea autodidacți cu biografii accidentate.

Prin forța de impact a grupului, poezii care debutează la Cenaclul de Luni, poezii Generației 80 (aici nu ne referim la prozatori), seamănă avangardei poetice românești. Sub aspectul incisiv polemic, dar și prin tehnicile de insolitare, poemele și poetica lor îi evocă pe Ilarie Voronca, Gellu Naum sau Geo Bogza. Istoria literară cu un parcurs accidentat le-a facilitat mai puțin contactul cu avangarda românească. Lecturile i-au dus în direcția avangardei

americane. Lecturile comune au dat naștere unor poeme forjate în focul aceluiași cenaclu.

Ce s-a întâmplat cu autorii care au debutat în volumele *Aer cu diamante* și *Cinci?* Lupta cu cenzura pentru afirmarea individuală a fost una dificilă, asemenea viața socială la sfârșitul anilor 80. Repartizați pretutindeni prin țară sau acceptând slujbe derizorii în București, reprezentanții Generației 80 intră în perioada postdecembristă oboseți de hărțuiala existențială. Vor lupta să se reinventeze poetic. Să se adapteze noilor realități. Alexandru Mușina a devenit mentor de cenaclu, sub îndrumarea sa vedem născându-se un alt grup de impact poetic, numit „Școala de la Brașov”. Mircea Cărtărescu se lansează – și are succes – ca prozator. Romulus Bucur scrie despre „Arta războiului”, reinventându-se continuu și rămânând mereu fidel (doar) sieși.

Începută cu sfârșitul, cu istoriile despre Generația 80 și despre Cenaclul de Luni, cartea lui Cosmin Ciotloș este un fel de *Competiția continuă*, cum ar spune prozatorii optzeciști. Ea circumscrie teritoriul cu citările mai mult sau mai puțin nostalgice sau amical-polemice. Este o istorie ale cărei elemente sunt de diseminat în continuare, de aceea continuu productivă.

\*Cosmin Ciotloș, *Cenaclul de Luni. Viața și opera*, Editura Pandora, București, 2021.